

**ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У КОНТЕКСТІ
УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Левківська В. М.

ORCID ID: 0000-0002-5768-4947

*юрист 1-ї категорії Центру європейських студій,
аспірантка кафедри економічного права та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Доцільно насамперед розпочати дослідження досвіду зарубіжних країн щодо забезпечення національної безпеки загалом. Доронін В. (Pylypchuk, V.H., & Doronin, V.M. (2018)), досліджуючи особливості забезпечення національної безпеки у країнах Центральної Європи, зазначає, що у 1991 р. країни Європи розробили «Європейські критерії безпеки інформаційних технологій» (*Information Technology Security Evaluation Criteria*) [2], якими, зокрема, визначено завдання забезпечення національної безпеки: захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу з метою забезпечення конфіденційності та цілісності інформаційних ресурсів шляхом їх захисту від несанкціонованої модифікації чи знищення, а також забезпечення працездатності систем через протидію загрозам відмови в обслуговуванні [1, с. 63].

У 1996 р. стандарти європейської національної безпеки були втілені в «Єдиних умовах безпеки інформаційних технологій» (*Common Criteria for Information Technology Security Evaluation*) [3], згідно з якими для характеристики основних критеріїв національної безпеки застосовується модель тріади CIA (далі – CIA TRIAD), яка передбачає три основні характеристики національної безпеки: конфіденційність, цілісність та доступність. У 2001 р. Європейською Комісією було представлено документ під назвою «Мережева та національна безпека: європейський політичний підхід» (*Communication from the European Commission : Network and Information Security : Proposal for a European Policy Approach*), у якому позначено сучасний підхід ЄС до проблеми національної безпеки У документі використовується термін «мережева та національна безпека», яка трактується як здатність мережі або національної системи чинити опір випадковим подіям або зловмисним

діям, які становлять загрозу доступності, автентичності, цілісності та конфіденційності даних, що зберігаються або передаються, а також послуг, що надаються через ці мережі та системи [4].

Для законодавства Німеччини характерна детальна розробка системи різних видів інформації з обмеженим доступом, чіткі формулювання їх ухвал у федеральному законодавстві.

Зокрема, згідно із Законом «Про перевірку безпеки» [5] до системи секретної інформації входять державна таємниця (відомості з грифом «цілком таємно» та «таємно») та відомча таємниця (відомості з грифом «конфіденційно» та «для службового користування»), охорона яких, на відміну від інших видів таємниць, що стосуються конфіденційної сфери приватних осіб, обумовлено інтересами зовнішньої безпеки держави. Особливо важливим і належним особливим захистом вважається конфіденційна інформація. Провідну роль забезпеченні національної безпеки у Німеччині грає Федеральна служба національної безпеки (далі – BSI). Відповідно до Закону «Про Федеральне відомство безпеки інформаційних систем», BSI збирає та оцінює інформацію щодо загроз кібербезпеці держави, виявляє нові типи кібератак, аналізує відповідні контрзаходи [6].

У Польщі національна національна політика спрямована на побудову вільного відкритого суспільства, впровадження концепції вільного трансграничного обігу інформації, забезпечення прав людини. Ключову роль у забезпеченні кібернетичної безпеки відіграє Агентство внутрішньої безпеки (далі – ABW). У 2013 р. ABW розробило Стратегію національної безпеки Польщі та ініціювало створення Центру криптології при Міністерстві національної оборони, на який покладено завдання з захисту інформації, кібероборони та проведення наступальних кібероперацій [7].

На наш погляд, важливою тенденцією, яку можна і потрібно запозичувати в Польщі в контексті забезпечення національної безпеки, є активне залучення до зазначеного процесу також недержавних суб'єктів, передусім членів громадянського суспільства. Позитивним досвідом інших провідних країн, нами проаналізованими, є те, що забезпечення національної безпеки здійснюється шляхом прийняття насамперед ключового стратегічного документа, який спрямовує діяльність усіх суб'єктів забезпечення національної безпеки, визначає ключові напрями зазначеної діяльності та завдання, поставлені перед механізмом забезпечення національної безпеки.

Враховуючи викладене вище, можна запропонувати такі напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення національної безпеки з урахуванням міжнародного досвіду:

1) удосконалення чинного митного законодавства України з метою чіткої регламентації ключових категорій забезпечення національної безпеки;

2) законодавче визначення спеціалізованого суб'єкта, на якого буде покладено завдання забезпечення національної безпеки;

3) удосконалення чинного законодавства у контексті посилення взаємодії державних органів з іншими суб'єктами забезпечення національної безпеки в Україні, розробка плану такої взаємодії, об'єднання зусиль та компенсація повноважень різних органів у зазначеному напрямку. Також доцільно посилити та активізувати міжнародно-правову взаємодію державних органів шляхом проведення зустрічей, спільних навчань, семінарів, круглих столів з метою підвищення компетентності працівників щодо забезпечення національної безпеки, вивчення можливих викликів та загроз, шляхів їх подолання та блокування;

4) забезпечення участі громадськості, недержавних суб'єктів у підтримці національної безпеки;

5) подальша автоматизація та розвиток інформаційно-телекомунікаційних систем, підвищення технологічного та технічного рівня наведених систем, розробка якісних схем захисту інформації та реагування на ризики;

б) здійснення акценту на кадровому забезпеченні органів державної влади, проведення постійних та періодичних навчань службовців з питань національної безпеки, посилення взаємодії та участі їх у семінарах з питань особливостей законодавчого регулювання захисту інформації з обмеженим доступом, технічних питань застосування інформаційно-телекомунікаційних систем у контексті забезпечення національної безпеки.

Література:

1. Pylypchuk V. H., & Doronin V. M. (2018). Pravo natsionalnoi bezpeky ta viiskove pravo: teoretychni ta prykladni zasady stanovlennia i rozvytku v Ukraini [National security law and military law: theoretical and applied principles of formation and development in Ukraine]. *Informatsiia i parvo – Information and law*, no. 2(25), pp. 62–72 [in Ukrainian].

2. Information Technology Security Evaluation Criteria. URL : http://www.bsi.bund.de/ShareDocs/Downloads/DE/BSI/Zertifizierung/ITSicherheit/kriterien/itsec-en_pdf/pdf

3. Common Criteria for Information Technology Security Evaluation. URL: <http://www.commoncriteriaportal.org/files/ccfiles/CCPART2V3.1R4.pdf>

4. Communication from the European Commission : Network and Information Security : Proposal for a European Policy Approach. COM (2001)298. URL: http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2002/news_library/pdf_files/netsec_en.pdf

5. Gesetz uber die Voraussetzungen und das Verfahren von Sicherheitsuberprufungen des Bundes und den Schutz von Verschlusssachen (Sicherheitsuberprufungsgesetz SUG. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/s_g/BJNR086700994.html

6. Act on Federal Office for Information Security (BSI Act – BSIG). URL: <http://www.bsi.bund.de/DE/DasBSI/Gesetz/gesetz.html>

7. Ponomarov S. P. (2018). Administratyvno-proavove zabezpechennia diialnosti sektoru bezpeky i oborony Ukrainy [Administrative and legal support of the security and defense sector of Ukraine]: Doctor's thesis. Dnipro : DDUVS [in Ukrainian]

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-33>

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Лучанинов І. В.

*здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Геополітичний вибір України закріплено на рівні Конституції України. Крім того, згідно із останніми дослідженнями Центру Разумкова, проведеними у вересні-жовтні 2022 року, порівняно з 2020 роком в Україні істотно зросла частка тих, хто довіряє Європейському Союзу (з 43% до 76%) [1].

Українські науковці приділяють все більше уваги питанням євроінтеграції. Із останніх наукових праць, присвячених безпосередньо адаптації національного законодавства до права ЄС, правовим засадам євроінтеграції, слід виділити роботи О. Дорогіх «Правові засади європейської інтеграції України» [2], Б. Мельниченко «Публічне управління в Україні в умовах євроінтеграції: адміністративно-правовий вимір» [3], Г. Савенко «Адміністративно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері